

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

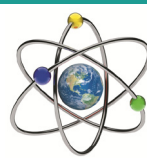
№3(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 818 sahifa,
2-mart, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'zbek oilalarida ona-bola munosabatlari va ularning oilaviy emotsional muhitni shakllantirishdagi ahamiyati.....	18
<i>Abdullayeva Dilbar Ubaydullayevna</i>	
O'quvchi yoshlarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish – ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	22
<i>Mirzayeva Faroxat Odiljonovna</i>	
Raqamli muhit ta'sirida bolalar psixikasidagi transformatsiya jarayonlari.....	30
<i>Abdullayeva Sh. H.</i>	
Turli yosh davrlaridagi shaxslarda o'zini o'zi faollashtirish xususiyatlarining tafovutlanishi	33
<i>Qurbonboyev Azimbek Nazirboy o'g'li</i>	
Bolalarni maktab ta'limiga intellektual tayyorlash va vitagen tajribasini rivojlantirishga metodik yondashuvlar.....	37
<i>Abdullayeva Feruza Shavkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni steam asosida o'qitishning interfaol metodlari	42
<i>Aliqarshiyeva Durdona Sharofiddin qizi</i>	
O'simliklar guruhlar mavzusini o'quvchilarga tushuntirishda interfaol metod va vositalardan foydalanishning samaradorligi.....	49
<i>Dehqonboyev Muhammad To'liqin o'g'li</i>	
Kichik maktab yoshidagi shaxsda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni rivojlantirishning pedagogik shartlari	55
<i>Jo'rayev Avazbek Umar o'g'li</i>	
Matematika o'qitish jarayonida o'quvchilarning mantiqiy kompetentligini shakllantirish	59
<i>Kalandarova Maxliyo Aslonovna</i>	
Raqamli ta'lim sharoitida bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik madaniyatini rivojlantirishda raqamli ta'lim imkoniyatlaridan samarali foydalanish.....	63
<i>Kamalova Dilrom Olimjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'limni rivojlantirish – kelajak avlod kamolotiga qaratilgan strategik islohot.....	68
<i>Kamolova Gavhar Akbarovna</i>	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	71
<i>Kayumova Nargiza Mirziyatievna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi</i>	
Insult bilan xastalangan bemorlarda nutq buzilishlari korreksiyasiga yondashuvlar	74
<i>Maxkamova Laylo Majidovna</i>	
Milliy ta'lim tizimini yangilash va rivojlantirishning strategik modeli	77
<i>Mengliqulova Maftuna Abdullayevna</i>	
Yangi O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik va uning shaxs psixikasiga deterministik ta'siri	82
<i>Nishonova Oydinoy Mashrabjon qizi</i>	
Talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishda o'qituvchining fasilitatorlik roli	86
<i>Sariyeva E'tibor Matchanboyevna, Urazbayeva Sabohat Ortiqbayevna, Yuldasheva Gavxaroy O'rinboy qizi</i>	
Raqamli ta'lim platformalaridan foydalanishning bugungi holati: muammo va imkoniyatlari	90
<i>Suyarov Xurshid Baxriddinovich</i>	
Tarbiya darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish metodikasi.....	95
<i>Toshpo'latova Guldona Tulqin qizi</i>	
Kreativ yondashuvni shakllantirishda o'qituvchining innovatsion faoliyatini shakllantirish metodikasi	98
<i>Usarova Marg'uba Nazar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ nutq malakasini rivojlantirishning metodologik asoslari.....	102
<i>Vaisova Yodgora Sardorbek qizi</i>	
Destruktiv oilalarda shaxslararo munosabat psixologiyasi	106
<i>Sharafutdinova Xadichaxon Gulyamutdinovna</i>	

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining axborot kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	110
<i>Xalilayev Batirjon Taxirovich</i>	
O'quvchilarning individual ta'lim ehtiyojlarini aniqlash mezonlarining pedagogik va raqamli diagnostik asoslari	114
<i>Xalknazarova Aysuliw Maxsetbaevna</i>	
Klinik integratsiya asosida farmakologiya fanini o'qitish modelini ishlab chiqish	118
<i>Xasanboyeva Nafisaxon Abdullojonovna</i>	
Yurak glikozidlaridan zaharlanishni oldini olishni o'qitishning metodik-pedagogik asoslari	121
<i>Xoliqova Oyistaxon Yuldashevna</i>	
Oliy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning universal va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	125
<i>Xurramov Anvar Jumanazarovich</i>	
Studying the Role of Magic Numbers and Nucleon Shells in Nuclear Structure	129
<i>Yakubova Shoxidaxon Qodirovna, Dehqonova Ohista Qosimjonovna</i>	
Методика адаптивного физического воспитания молодежи с интеллектуальными нарушениями посредством специализированных гимнастических упражнений	133
<i>Аслонова Гуллола Акрам кизи</i>	
Понятие эмоционально-оценочной лексики	137
<i>Каримбаев Ниятбай Шарипович, Усенова Гульзира Женгисбай кызы</i>	
Изучение русского языка с использованием цифровых платформ: потребности, проблемы и решения	140
<i>Умарова Дильфуза Маматкуловна</i>	
Инклюзивное образование в Республике Узбекистан: сравнение с мировым опытом	144
<i>Пирманова Бахора Эшмухаммадовна</i>	
Inklyuziv ta'lim jarayonida empatiya va rahm-shafqatning pedagogik ahamiyati	148
<i>Olimova Sarvara Sobitxon qizi</i>	
Bo'lajak defektologlarni oila bilan ishlashga tayyorlashning nazariy asoslari	152
<i>M. B. Muxtorova</i>	
Maktabgacha yoshdagi eshitishida nuqsoni bor bolalarni talaffuzga o'rgatish metodlari	156
<i>Bo'ronova Suksoraxon Behzodjon qizi</i>	
The Role of Identity, Motivation, and Investment in Teaching English at School (Experimental Study)	160
<i>Shahobova Sitara Baxromovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda umummadaniy kompetentlikni rivojlantirish jarayonining zamonaviy ta'lim paradigmasiga mos pedagogik modeli	166
<i>Olimova Dilrabo Nurali qizi</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida tikuvchilik va dizayn ta'limida innovatsion pedagogik yondashuvlar asosida talabalar kasbiy kompetentligini rivojlantirish muammolari va istiqbollari	169
<i>Umarova Fotima Abduraximovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini zamonaviy darsliklardan samarali foydalanishga o'rgatishning interaktiv metodlari	172
<i>Kosimova Gullola Mullajonovna</i>	
Iqtisodiy ixtisoslik talabalari kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning metodologik asoslarini takomillashtirish: rus tili fanini o'qitishda	176
<i>Nuraliyeva Maftuna G'ulomovna</i>	
Raqamli texnologiyalar asosida bo'lajak o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini rivojlantirish bosqichlari	182
<i>Xidirova Nodira Abduganiyevna</i>	
Maktabgacha ta'limda ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda pedagogning kompetensiyasi	185
<i>Eshmuratova Gauxar Maxsudovna</i>	
Frazeologik birliklar identifikatsiyasi	188
<i>Omadjon Azamov Burxonovich</i>	

O'smirlik davrida empatiya rivojlanishiga ijtimoiy tarmoqlar va virtual muloqotning ta'siri	192
Qodirova Zebuniso Malikovna	
Pedagogical Mechanisms for Enhancing the Competitiveness of Higher Education Services in the Context of Socio-Economic Globalization	197
Babayeva Lola Ibragimovna	
Integrativ yondashuv asosida talaba qizlarda jismoniy madaniyatni rivojlantirishning pedagogik tizimini takomillashtirishning dolzarbligi	202
M. X. To'xtamishева	
Murakkab nuqsonli bolalarni umumta'lim maktablariga tayyorlash jarayonida logopedning kommunikativ malakasini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari.....	207
Abdubokiyeva Adiba Baxodir qizi	
Oliy ta'limda mustaqil ta'lim mazmunini kognitiv kompetensiyalarga yo'naltirib tashkil etish	211
Adashova Guljaxon Muxammadjonovna	
STEAM yondashuvi asosida tayyorlov guruh bolalarining bilish faoliyatini faollashtirishning samarali yo'llari	215
G. B. Maxmudova	
Bo'lajak oligofreno-pedagoglarning kompetentlik faoliyatini tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari	219
Jumaboyev Nurillo Xayrullo o'g'li	
Sun'iy intellekt asosida ta'lim sifatini monitoring qilish mexanizmlarini takomillashtirish	223
Jumanazarova G. U.	
Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda duduqlanishni o'yin asosida bartaraf etish texnologiyalari	227
Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Mamatqulova Sarbarxon Axmadjon qizi	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	230
Kayumova Nargiza Mirziyatovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi	
Sharq va G'arb mutafakkirlari merosida shaxs tarbiyasi masalalari	233
Mirabzalova Zaxro Shuhrat qizi	
Oliy ta'limda talabalarning o'z-o'zini personallashtirishini tashkil qilish	238
Shamsiddinova Adiba Muzaffar qizi	
Формирование интеллектуальных умений детей старшего дошкольного возраста в условиях цифровой образовательной среды	242
Скрыльников Юрий Степанович	
Динамика становления профессионально значимых личностных качеств будущих педагогов.....	246
Тиллашайхова Хосият Азаматовна	
Hamid Olimjon ijodining shakllanishidagi manbalar va ijodiy omillar.....	250
U. A. Jumanazarov	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilari moslashuvining psixologik yondashuvi	254
G. R. Ibragimova, Abdulkarimova Dilfuza	
Tarixiy obidalar asosida tasviriy san'at talabalari ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	258
Qurvanboyeva Diyora Muzaffar qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda sotsial intellekt va shaxslilik kamolotning o'zaro bog'liqligi	262
Avlayev Orif Umirovich	
AR texnologiyasi asosida kompyuter arxitekturasini o'qitishni takomillashtirishning pedagogik asoslari....	267
Saidkarimxonova Dilnozaxon Saidazizxon qizi	
Sun'iy intellektning ixtisoslashgan ta'lim muassasalari bitiruvchilarini tayyorlash sifatini oshirishdagi o'rni	273
Ubbiyev Alisher Tairovich	
Inklyuziv ta'lim bo'yicha respublikada olib borilayotgan faoliyat	277
Sattorova Mohira Aminqulovna	
Tasviriy faoliyat jarayonida maktabgacha tayyorlov guruh bolalarida emotsional intellektni shakllantirish .	281
Namzabayeva Lola Zakirovna, Malikova Umida Nurliboy qizi	
Sport maktablarida 12–14 yoshli gandalbolchilarda to'pni ilish va uzatish texnikasini takomillashtirish metodikasini ishlab chiqish	285
Ismatullayeva Fotima Rustam qizi	

Методология изучения этнопсихологических аспектов понимания долга перед родителями: цели, задачи и гипотезы исследования	289
Эргашев П. С., Азимова Х. А.	
Uzluksiz ta'lim tizimida metakompetensiyalarni rivojlantirish strategiyalari va ularning tasnifi	292
Xurramov Anvar Jumanazarovich	
Fundirlash konsepsiyasi – kelajak pedagoglarining asosiy poydevori	296
G'oyimov Umar Eshmurodovich	
Pedagogik oliy ta'lim muassasalarida qo'llanilayotgan metodik ta'minotning hozirgi holati: tahliliy o'rganish	301
Xujamkulova Nafisa Ruzikulovna	
Pedagogik metod: intellekt xaritalar yordamida lazerlarning amaliyotda qo'llanilish sohalarini vizuallashtirish	307
Olimjonova Nigina Sobirjon qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti guruhlarida rivojlanish markazlarini tashkil etish	312
G. R. Ibragimova, Normamatova Rayhona Alisher qizi	
Pedagogik o'yinlar va interaktiv faoliyatlarning ta'lim jarayonidagi o'rni	317
Qodirova Sevara Shuxratovna	
Shaxs psixikasi rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar	325
Boboyeva Maxsuda Ataxonovna, Rajapboyeva Ozoda Shuxrat qizi, Karimova Malohat O'rinboy qizi	
Jismoniy tarbiya darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning sifat samaradorligi	329
Hasanova Dilnora Rustam qizi, Ehnazarov Jo'raqul	
Integratsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy sifatlarini shakllantirishning metodik tizimi	333
Boynazarova Munajat	
O'yin faoliyati orqali kasbga yo'naltirish mexanizmlari	337
Allaberdiyeva Kumri Xamrayevna, Toshmurodova Marjona	
Модель методического сопровождения педагогов доо в развитии математической грамотности и логического мышления старших дошкольников на основе игровых технологий	340
Гаухар Джанпеисова	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining baholash malakasini rivojlantirish muammolari va imkoniyatlari	347
Majidova Hilola Eshquvat qizi	
Формирование коммуникативной компетенции студентов на занятиях узбекского и иностранных языков: интегративный подход	351
Турланова Сауле Дадажановна	
Ta'lim jarayonida digital storytelling metodidan foydalanish orqali o'quvchilarning ijodiy yozuv kompetensiyasini shakllantirish	357
Maxsetova Zuxra Torebayevna	
Futbol mashg'ulotlarida kreativ yondashuvlarni qo'llash amaliyoti	361
Karimov Odiljon Baxadirovich	
Oliy ta'limda talabalarining kreativligini rivojlantirishda sun'iy intellektdan foydalanishning nazariy-metodologik asoslari (amaliy matematika yo'nalishi misolida)	364
Samatova Munira Dilshod qizi	
Подготовка к школе как условие развития коммуникативных умений у детей дошкольного возраста с тяжёлыми нарушениями речи	368
Ахмедова З. М., Абдурахмонова М. А.	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini rivojlantiruvchi ta'limni amalga oshirishga talaba motivatsiyaviy-qadriyatli munosabatlari tizimi shakllanganligi darajalari va ularning sifatiy tavsifi	373
Ergasheva Matluba Burxonovna	
Ritmik va ijodiy gimnastika mashqlari orqali bolalarda estetik didni shakllantirish metodlari	378
Kamchiyev Salimberdi Xudayberdiyevich	

Interaktiv ta'lim platformalari asosida informatika va axborot texnologiyalari faniga oid kompetensiyalarni rivojlantirish samaradorligi.....	382
Karimov Feruz Raimovich	
Koxlear implantli bolalar og'zaki nutqini shakllantirishda qo'llaniladigan zamonaviy usullar	386
Mamasiddikova Maftuna Akbarjon qizi	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining media savodxonligini oshirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari.....	389
Masharibova Lobar Rayimberganovna	
Duduqlanuvchi bolalarda verbal muloqot ko'nikmalarini o'yin texnologiyalari asosida rivojlantirish.....	393
Mirtoyeva Shohruza Ibjohimjon qizi	
Maktab voleybol sport to'garaklari mashg'ulotlarida harakatli o'yinlardan foydalanish	396
Ortug'mat Jumanov, Zarina Abdusattarova	
Talabalar mustaqil ta'limini samarali tashkil etish omillari va mexanizmlari.....	400
Raxmatova Nargiza Dolibayevna	
Bola nutqining rivojlanishiga ta'sir ko'rsatuvchi salbiy va ijobiy muhit omillari. XXI asr taraqqiyotida nutq faoliyatining shakllanishi.....	403
Ro'ziyeva Nozimaxon Oybek qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining ijodkorligini ijtimoiy-pedagogik faoliyatda rivojlantirish texnologiyasi.....	406
Sadikova Dilafuz Xusanovna, Butayeva Gavhar Xudoyorovna	
Fan va tabiatni tanishtirish orqali maktabgacha katta yoshdagi bolalarni rivojlantirish usullari	410
Sh. T. Musulmonova	
15-17 yoshgacha bo'lgan kurashchilarni yillik yuklamalarini taqsimlash	413
Qirgiboyev Shaxbozbek Aslidin o'gli, Xamidjonov Muhammadbobir Ulug'bek o'gli	
Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi.....	416
Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	419
Toshpo'latova O'giloy Baxtiyor qizi	
Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarni shaxsiy rivojlantirish.....	422
Turdiyeva Raxima Kurbanovna	
Matnli topshiriqlar vositasida ona tili darslarida o'quvchilarning kreativ tafakkurini rivojlantirish	426
Yulbarsov Ochilbek Obidjon o'g'li, Isayeva Gulnur Shakirjanovna	
Методы исследования сенсомоторных эффектов и внимания у детей дошкольного возраста.....	432
Г. С. Алиходжаева	
Роль театрализованной деятельности в формировании представлений о родине у дошкольников .	436
Г. С. Алиходжаева, У. О. Мамадалиева	
Логическое мышление детей 5–7 лет в вариативном дошкольном образовании: нормативные основания и концептуальная модель	440
Г. Э. Джанпеисова, В. В. Горбунова, Э. З. Убайдуллаева	
O'qitishning maqsad va vazifalarini talabalarning bo'lajak pedagogik faoliyatini modellashtirish sifatida ...	444
Murodova Umida Dilmurodovna	
Развитие прагматической компетенции аудирования с помощью инновационных технологий в обучении немецкому языку.....	449
Саидова Махсудахон Аббасовна	
Развитие профессиональной подготовки будущих воспитателей в системе высшего педагогического образования.....	452
Собирова Пошшаой Эркин кизи	
Современные педагогические концепции и структурные элементы игровых технологий.....	455
Хафизова Машхура Аминовна	
Davolanish ehtiyojiga ega bo'lgan bolalarga tibbiy-psixologik yondashuvlar	458
Po'latxo'jayeva Malika Rustamovna	
Equal Voice in the Classroom: A Gender-Based Approach	463
Gafurova Nodira Ravshanovna	

Matematik tafakkur kompetensiyalarini rivojlantirishda singapur ta'lim modelining innovatsion pedagogik yondashuvlari.....	468
<i>Sanobar Ibragimovna Kenjayeva</i>	
Boshlang'ich sinf mikrodars ishlanmasining texnologik xaritasini yaratish usullari.....	475
<i>Yusupova Gulshiraxan Zinatdinovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	479
<i>Sodiqova Gulbahor G'ofurjon qizi, Abduvohidova Rayhona Nuriddin qizi</i>	
6–7 yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda mantiqiy fikrlashga o'rgatishning ahamiyati	484
<i>Sultonova Sitara Zarif qizi</i>	
Debat texnologiyalari va akademik yozuv ko'nikmalarini rivojlantirish.....	488
<i>Gulamov Shavkat Maxmudovich</i>	
Kognitiv yuk nazariyasi asosida boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'quv jarayonini optimallashtirish	492
<i>G'ulomova Moxinur Inomjon qizi</i>	
Muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalarining shakllanishidagi psixologik-pedagogik omillar	497
<i>Putatova Odinaxon Xamidovna</i>	
Tarbiyaviy ishlarni tashkil etish pedagogik muammo sifatida	501
<i>Qulmatova Xurshida Abdurahmonovna</i>	
O'quvchilarga algebrani o'qitishning dolzarb masalalari.....	504
<i>Qodirova B., Ibragimov N.</i>	
Bo'lajak biologiya o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini takomillashtirish masalalari	509
<i>Axmadjanova Moxiyat Sadriyevna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning elektron ta'lim resurslari va innovatsion dasturlar bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantirish.....	513
<i>Sultansaidova Mushtariy Abzalxanovna</i>	
Jo'rg' Oruell asarlarida davr va shaxs fojiasi	516
<i>Xatamova Kumush Javxar qizi</i>	
“Tabiiy fanlar” fanini o'qitish texnologiyasini STEAM yondashuvi asosida tuzish metodikasi	519
<i>Imankulov Nurbek Tursunkul o'g'li, Ashirov Shamshidin Annazarovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'quv faoliyatiga samarali ta'sir etuvchi irodaviy sifatlar	525
<i>Ma'rufjonova Rohila Lutfulla qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida texnik ijodkorlikni shakllantirishning mazmuni va metodikasi	528
<i>Xudaykulova Saida Zakirovna</i>	
Aqli zaiflik va autizm spektri buzilishining klinik-pedagogik farqlari	533
<i>Zakirova Fozilaxon Zafarjon qizi</i>	
STEAM yondashuvi asosida kreativ fikrlashni shakllantirishning didaktik imkoniyatlari.....	538
<i>Erkinov Ozodbek Faxriddin o'g'li</i>	
Neologizmlar – badiiy matnda uslubiy vosita sifatida	540
<i>Ibragimova Shoira Normuminovna</i>	
Nutq nuqsoniga ega bo'lgan bolalar ota-onalarini logopedik korreksion ishiga jalb etish	543
<i>Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Abdullayeva Gulzoda Abdurazoq qizi</i>	
Rus tili darslarining samaradorligini oshirishda nutqiy kompetensiyani shakllantirishning ilmiy-metodik asoslari.....	546
<i>Jurayeva Nilufar Shovkat qizi</i>	
Autizm spektridagi bolalarda nutqni rivojlantirish uchun sensor integratsiya usullarining ta'sirini o'rganish.....	549
<i>Mo'minova Gulnora Qurvonali qizi</i>	
Yosh taekvondochilarni maxsus mashqlar yordamida kyorugi texnikasini rivojlantirish	552
<i>Sheraliyev Sarvarbek Soxibjon o'g'li</i>	
“Motivatsion yondashuv” hamda “kreativ fikrlash” tushunchalarining mazmun va mohiyati	556
<i>Toshnazarova Mohinur O'sarali qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning muloqot madaniyatini rivojlantirishda kompetensiyaviy yondashuvning o'rni	559
<i>Umarova Feruzabonu Bobir qizi</i>	

Ta'lim falsafasining ijtimoiy-madaniy evolyutsiyasi	562
Uzakova Zahroxon Muhammad Zarif qizi	
Fizika ta'limida ijodiy tafakkurni shakllantirishning innovatsion modeli: muammoli ta'lim va interfaol metodlar asosida kompetensiyaviy yondashuv	565
Yusupov Kodirjan Batirovich	
Игровые проекты как средство обучения предлогам английского языка.....	569
Нуратдинова Наргиза Бахтияровна	
Формирование межкультурной коммуникативной компетенции через изучение речевого этикета в цифровой среде (мессенджеры и социальные сети)	572
Юсупова Сохила Сайфиевна	
Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish.....	575
Shamiyeva Manzura Fayzullayevna	
Pedagogik ta'lim muassasalarida bo'lajak o'qituvchilar valeologik kompetentligini rivojlantirishning mazmuni va mohiyati	579
Sardorxon Quvondiqov	
Pedagogik ta'lim muassasalari bo'lajak o'qituvchilarida integrativ yondashuv – milliy g'urur tuyg'usini rivojlantirish yondashuvi sifatida.....	584
Miraxmedov Fatxulla	
Bolalarni xavfsiz, erkin, o'yinga asoslangan va do'stona muhitda tarbiyalash – muvofiqlashtirishning yangi standartlari.....	590
Mamadaliyeva Dilfuza Baxtiyorovna	
Alisher Navoiyning "Arba'in" asaridagi qit'alarda sahih hadislarning badiiy talqini	595
Nematullayeva Madina Zafarovna	
Umumta'lim maktablarida chizmachilik fanini o'qitishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish istiqbollari	598
Xalimov Moxir Karimovich	
Biologiya fanini o'qitishni modernizatsiyalash bo'yicha zamonaviy yondashuvlar.....	603
Axmadjanova Mohiyat Sadriyevna	
Dizariya shakllarining klinik-pedagogik tavsifi	607
Iminjonova Moxichexra Alimardon qizi	
Oliy ta'limda kechki ta'lim talabalarining o'quv faolligini oshirishda faollashtiruvchi interaktiv ma'ruza metodining didaktik strukturasi va pedagogik imkoniyatlari.....	611
Axmedova Zilola Muxtor qizi	
Оптимизация процесса самообразования студентов русской филологии в условиях современного образовательного пространства	617
Азизова Д. А.	
Bo'lajak tarixchilarda tarix falsafasining zamonaviy konsepsiyalariga doir bilimlarni rivojlantirishning amaliy texnologik tizimi.....	622
Anvarjonov Ahrorjon Ahadjon o'g'li	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mehnatsevarlikka tarbiyalashda pedagogik texnologiyalarning turlari va ularni qo'llash imkoniyatlari.....	625
Xudaybergenova Adolat Usmanovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni ijtimoiy-axloqiy tarbiyalashda maktabgacha ta'lim tashkiloti va oilaning hamkorligi.....	629
Jumanova Fotima Uralovna, Azimova Zebxon Tohirovna	
4K yondashuvi asosida dars topshiriqlarini ishlab chiqish.....	635
Boboyeva Nafosat Tulqin qizi	
O'quv-tarbiya jarayonida pedagogik diagnostika.....	639
Xolmatova Ziroatxon Anvarovna	
Raqamli ta'lim muhitida tadqiqotchilik ko'nikmalarini rivojlantirishning ahamiyati.....	642
Abdullayeva Ozoda Odiljon qizi	
O'yinchilarning texnik va taktik tayyorgarligi.....	645
Madaminov Oribdjan Nishanbayevich	

Ta'lim jarayonida gamifikatsiya va didaktik o'yinlar orqali metakognitiv kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi.....	648
<i>Xayrullina Parizod Farg'at qizi</i>	
Dual ta'lim sharoitida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy kompetentligini baholash mezonlari va monitoring tizimi.....	651
<i>Umurov Zarif Latifboyevich</i>	
Boshlang'ich sinflarda folklor asarlarini aksiologik yondashuv asosida o'qitish metodikasi	660
<i>Aytmuratova Elvira Ersultanovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilari tanqidiy fikrlashining psixologik va pedagogik mohiyati.....	663
<i>Haydarova Kamola Ergashboy qizi</i>	
Differensial ta'limning nazariy-konseptual asoslari.....	667
<i>Rasulova Nozigul Abdivoxid qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy faoliyatga o'rgatishda kreativ shaxsni shakllantirish bo'yicha metodik tavsiyalar	671
<i>Rizoyeva Muslima Raxmonovna</i>	
Информационная компетентность через призму филологии: ключевые факторы формирования ...	679
<i>Хикматов Нодир Назимджанович</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida qadriyatlar tizimini shakllantirishning samarali yo'llari	683
<i>Mamatova Zarena Abduljalilovna</i>	
O'zbekiston va Angliyada pedagogik ta'lim tizimining tarixiy asoslari.....	686
<i>Miramatova Laylo Ravshanjon qizi</i>	
Innovatsion ta'lim muhitida o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	690
<i>Nilufar Xalikova Mirkadirovna</i>	
Badmintonchilarda maxsus chaqqonlik tayyorgarligining o'yin faoliyatiga ta'siri	694
<i>Samadova Uktabar Hasanovna</i>	
<i>Maktab direktorlarining boshqaruv ko'nikmalarini rivojlantirishda sinergetik</i>	
yondashuvning o'rni va ahamiyati	698
<i>Yusupova Dilnoza Fayzullayevna</i>	
Pedagogical Essence of Improving Students' Collaborative Skills Through Multi-Vector Approaches	702
<i>Turemuratova Aziza Begibaevna, Otelbayeva Muhayyo Alisher qizi</i>	
Tasviriy san'at mashg'ulotlarining maktabgacha yoshdagi bolalarda kognitiv, estetik va ijodiy rivojlanishiga ta'siri	708
<i>Shaymuradov Taxir Zamanovich</i>	
Oliy ta'limda ma'naviy-ma'rifiy kompetensiyalarni baholash mezonlari: falsafa fanining o'quv jarayoniga integratsiyasi	713
<i>Abdullayev Akmal Nasriddinovich</i>	
Klasterli ta'lim muhitida bo'lajak o'zbek tili va adabiyoti o'qituvchilarining innovatsion kompetentligini rivojlantirish metodlari.....	717
<i>Abdurahmonov Maqsad Bekjonovich</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutqiy rivojlanishning yetakchi omillari.....	720
<i>Abduvosiyeva Mahmuda Xamidullo qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ sifatlarini oshirish: zamonaviy yechimlar va muammolar	724
<i>Abduxalimova Yulduz Normurod qizi</i>	
Maktablarda sun'iy intellekt asosida xorijiy tillarni o'qitish afzalliklari	728
<i>Altimisheva Iroda Mavlonovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda boshqaruv madaniyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari.....	731
<i>Ashurov Yusuf Alisher o'g'li</i>	
Bolalikni qayta anglash: mariya montessori pedagogik qarashlarining ilmiy asoslari	735
<i>Ismatullayeva Madinabonu Akmaljon qizi</i>	
14-15 yoshli o'quvchilarning jismoniy tarbiya vositalari orqali jismoniy tayyorgarligi samaradorligini oshirish metodi	740
<i>Karimboyev Og'abek Qadamboyevich</i>	

O'zbekiston xalqlarining amaliy san'ati va ma'naviy merosini o'rganish: tarixiy va pedagogik jihatlar	744
Kayumov Erkin Kazakbayevich	
Fizika ta'limida kognitiv texnologiyalar asosida talabalarning mantiqiy va analitik tafakkurini rivojlantirish yo'llari	748
Madumarov Shodonbek Az'amjonovich	
Maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish jarayonlarida pedagogik-psixologik bilimlarning ahamiyati	751
Muratova Shaxnoza Ibatovna	
Yoshlar o'rtasida ijtimoiy hamkorlikni mustahkamlashda pedagogik resurslar va hamkorlik infratuzilmasining ahamiyati	754
Matnazarov O'ktam Latipovich	
Maxsus pedagogika o'qituvchilarining pedagogik va psixologik tayyorgarlik darajasi	757
Oxunov Ilxomjon Abdunabiyeich	
Funksional bog'liqlikni tushunishda vizual-eksperimental metodning samaradorligi	760
Qobilova Nargiza Anvarovna, Shamuratov Zafar Ergashevich	
The Psychological Importance of Emotional Intelligence and Stress Resilience in Increasing Professional Efficiency of Primary School Pedagogues	766
Tajiboyeva Odinakhon	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida mashg'ulotlar jarayoni sifatini monitoring qilish vositasi sifatida	769
Tashbayev Naim Sadikovich	
Axloqiy tafakkur va axloqiy qaror qabul qilish kompetensiyasi tushunchasining pedagogik-psixologik mohiyati	773
Temirova Oydina Muhiddinova	
Oliy ta'lim muassasalarida "Muhandislik kompyuter grafikasi" fanini o'qitishning metodik asoslari va zamonaviy yondashuvlari	776
Xamidov Dilshod Olimjon o'g'li	
Kasbiy ta'lim rahbarlarining individual yondashuv asosida kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmlari ...	780
Yangiboyev Kamol Norboyevich	
Тема экологических проблем как элемент духовно-нравственного воспитания студентов в произведениях Чингиза Айтматова	784
Абдулвохидов Элёр	
Девиантное поведение школьников в образовательной среде: проблемы классификации и гендерные особенности восприятия педагогами	789
Алимжанова Матлюба Юнусовна	
Анализ проблем развития профессиональной иноязычной компетенции по английскому языку у студентов медицинских вузов	793
Исраилова Илона Халитовна	
Психолого-педагогические условия использования изобразительной деятельности как средства стимуляции коммуникативных навыков у воспитанников с синдромом дауна	798
Каримова Регина Шовкатовна	
Методика развития специальной физической подготовленности футболистов 11–12 лет с использованием современного инновационного оборудования	802
Мирзабаев Диёрбек Камилович	
Нейроигра как эффективное средство развития познавательных и регуляторных функций у детей дошкольного возраста	805
Намазбаева Лола Закировна, Маткаримова Шарира Рахимжановна	
Методы и приёмы технологии развития критического мышления в курсе "Общая педагогика": опыт проектирования учебного процесса в вузе	809
Янкина Рано Садыковна	

BOLALIKNI QAYTA ANGLASH: MARIYA MONTESSORI PEDAGOGIK QARASHLARINING ILMIY ASOSLARI

Ismatullayeva Madinabonu Akmaljon qizi

Andijon davlat pedagogika instituti tayanch doktoranti,
13.00.08 maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada XX asr Italiya pedagogik tafakkuri namoyandasi Mariya Montessori qarashlari zamonaviy pedagogika nuqtai nazaridan qayta tahlil qilinadi. Tadqiqotning maqsadi – Montessori ta'lim konsepsiyasining nazariy asoslarini, xususan, "shimuvchi ong" (assorbente) g'oyasi hamda ta'lim muhitining bola kognitiv va emotsional rivojlantirishidagi o'rnini ochib berishdan iborat. Ilmiy yangiligi shundaki, unda Montessorining "Il Metodo della pedagogia scientifica" (1909) asari g'oyalari bugungi dolzarb pedagogik muammolar – muhit va tarbiya o'rtasidagi munosabat, o'qitish–o'rganish jarayonini tashkil etish, pedagogik aralashuvning samarali usul va vositalari bilan uzviy bog'liqlikda talqin etiladi. Tadqiqot jarayonida bolalik huquqlarini himoya qilish, bolaga tabiiy mohiyatiga zid xulq-atvor qoliqlarini singdirish amaliyotini tanqid qilish kabi tamoyillarning nazariy va amaliy ahamiyati asoslab beriladi. Natijada Montessori tomonidan asoslangan erkin, maqsadli rag'batlantirishga tayangan va mustaqil tajriba o'rtirishga yo'naltirilgan ta'lim muhiti modeli zamonaviy pedagogik tizimlar bilan mushtarak jihatlarida tahlil qilinadi. Xulosa sifatida, Montessori konsepsiyasi bugungi ta'lim amaliyotida innovatsion yondashuvlarni takomillashtirish uchun muhim metodologik manba ekanligi aniqlanadi.

Kalit so'zlar: bola, ta'lim muhiti, bolalik huquqlari, erkinlik, tarbiya, shimuvchi ong.

Abstract: This article re-examines the pedagogical views of Maria Montessori, a prominent representative of twentieth-century Italian educational thought, from the perspective of contemporary pedagogy. The aim of the study is to elucidate the theoretical foundations of Montessori's educational concept, particularly the idea of the "Absorbent Mind" (assorbente) and the role of the educational environment in a child's cognitive and emotional development. The scientific novelty of the research lies in interpreting the ideas presented in Montessori's *Il Metodo della pedagogia scientifica* (1909) in close connection with current pedagogical issues, including the relationship between environment and upbringing, the organization of the teaching–learning process, and effective methods and tools of pedagogical intervention. The study substantiates the theoretical and practical significance of principles such as the protection of children's rights and the critique of imposing behavioral and cognitive patterns that contradict the child's natural essence. As a result, the Montessori model of an educational environment–based on freedom, purposeful stimulation, and independent experiential learning–is analyzed in relation to modern pedagogical systems. The findings confirm that Montessori's concept remains an important methodological resource for improving innovative approaches in contemporary education.

Key words: child, educational environment, children's rights, freedom, upbringing, absorbent mind.

Аннотация: В контексте итальянской педагогической мысли XX века Мария Монтессори занимает особое место как выдающийся педагог, осуществивший научную интерпретацию феномена детства. Она теоретически обосновала решающую роль образовательной среды в когнитивном и эмоциональном развитии ребёнка, а также формирующую силу его «впитывающего разума» (assorbente). В изданном в 1909 году труде «*Il Metodo della pedagogia scientifica*» подчёркивается необходимость изучения становления личности ребёнка в процессе социального взаимодействия. Монтессори, отстаивая права детства, подвергла критике практику навязывания ребёнку поведенческих и мыслительных стереотипов, противоречащих его природной сущности. Она концептуализировала дошкольную образовательную среду как идеальное воспитательное пространство, организованное на принципах свободы, самостоятельности и целенаправленного стимулирования активности. Педагогические взгляды Монтессори сохраняют актуальность и в современности, находя отражение в проблематике соотношения среды и воспитания, организации процесса обучения–учения, а также эффективного использования дидактических средств.

Ключевые слова: ребёнок, образовательная среда, права детства, свобода, воспитание, впитывающий разум.

KIRISH

XX asr Italiya pedagogik tafakkuri taraqqiyotida Mariya Montessori merosi alohida ilmiy ahamiyat kasb etadi. Bugungi globallashuv va ta'lim tizimining modernizatsiyalashuvi sharoitida bola shaxsiga yo'naltirilgan yondashuv, ta'lim muhitini insonparvarlashtirish, bolalik huquqlarini himoya qilish masalalari dolzarb muammolar sifatida namoyon bo'lmoqda. Shu nuqtayi nazardan, Montessori tomonidan ilgari surilgan "bolani qayta kashf etish" g'oyasi, muhit va tarbiya o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik, o'qitish–o'rganish jarayonini erkinlik va mustaqillik tamoyillari asosida tashkil etish haqidagi qarashlar zamonaviy pedagogik izlanishlar bilan hamohangdir. Mazkur holat tadqiqot mavzusining dolzarbligini belgilaydi. Tadqiqot ob'ekti – Mariya Montessori pedagogik ta'limoti. Tadqiqot predmeti – Montessori pedagogikasining nazariy asoslari, metod va vositalari hamda ularning zamonaviy ta'lim tizimidagi ahamiyati.

Tadqiqotning maqsadi – Montessori pedagogikasining konseptual g'oyalarini ilmiy tahlil qilish va uning zamonaviy pedagogik jarayondagi dolzarbligini asoslab berishdan iborat. Mazkur maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi:

- Montessori pedagogikasining shakllanish omillarini aniqlash;
- uning asosiy tamoyillari va metodik yondashuvlarini tahlil qilish;
- muhit va tarbiya o'rtasidagi munosabatni yoritish;
- pedagogik aralashuv usullari hamda didaktik materiallarning o'rnini asoslash;
- Montessori merosining zamonaviy ta'lim tizimidagi amaliy ahamiyatini baholash.

Mariya Montessori (1870-1952) XX asr Italiya pedagogik tafakkuri tarixida eng diqqatga sazovor siymolardan biri sifatida e'tirof etiladi. U ko'plab tadqiqotchilar e'tiborini o'ziga tortgan, zero aynan u "bolani qayta kashf etish" g'oyasining bunyodkori bo'ldi. Montessori o'z faoliyatini odatda e'tiborsiz va rag'batsiz, yopiq xonalarda saqlangan, rivojlanishida orqada qolgan bolalar bilan ishlashdan boshladi. Shu orqali u bolalik huquqlariga nisbatan jiddiy hurmat bilan yondashish zarurligini jamiyat oldiga qat'iy masala qilib qo'ydi. Uning asarlari ta'lim tarixida o'chmas iz qoldirdi, insoniyat tamadduni tarixiga daxldor bo'lgan sahifani bitdi.

Shu ma'noda Mariya Montessori bugungi kunda ham "dunyo fuqarosi" deya e'tirof etilishiga to'la asosga ega. Montessori merosini qayta o'rganish jarayonida zamonaviy pedagogikada ham dolzarbligini saqlab kelayotgan qator muammolar namoyon bo'ladi. Jumladan, muhit va tarbiya o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik, o'qitish–o'rganish jarayonini tashkil etish masalalari, shuningdek, bevosita pedagogik ta'sirga oid usullar, texnikalar hamda didaktik materiallardan foydalanish kabi yo'nalishlar shular jumlasidandir. E'tiborlisi shundaki, zamonaviy ilmiy tadqiqotlar Montessori ilgari surgan ko'plab intuitiv g'oyalarni o'zlashtirib, tajribaviy izlanishlar orqali ularni yanada boyitdi va aniqlashtirdi. Mazkur ishda Montessori pedagogikasining asosiy tayanch mezonlari, ko'zlagan maqsadlari, qo'llagan vosita va texnikalari, shuningdek, pedagogik aralashuv metodlarini haqiqiy yangilash yo'lida ilgari surilgan tavsiyalari alohida yoritib berildi. Ana shu omillar yig'indisi Montessori pedagogikasining bugungi kundagi dolzarbligini va amaliy ahamiyatini belgilab beradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mariya Montessori o'z pedagogik qarashlarini shakllantirishda avvalgi ta'limiy mafkuralardan ilhom oldi. Xususan, u Friedrich Fröbel ilgari surgan g'oyalarga – insonning ruhiy mustaqilligini ulug'lash, bolaga o'yin orqali o'zini kashf etish imkonini berish tamoyiliga – katta e'tibor qaratdi. Fröbel tashkil etgan bolalar bog'chalari – Kindergarten – aynan shu maqsadga xizmat qilgan edi. Montessori, shuningdek, Rosa Agazzi va Carolina Agazzi opa-singillarining faoliyatini ham qiziqish bilan kuzatdi. Ular bolaning bevosita tajribasiga asoslangan ta'lim metodini ilgari surgan edilar. Agazzi opa-singillar nazarida ta'lim jarayonining markazida bola faoliyati turishi lozim; bu faoliyat rivojlanadigan muhit esa sodda, bolaga tanish va kundalik hayotida uchraydigan buyumlardan – hatto mayda-chuyda narsalardan iborat bo'lishi kerak.

Maktabgacha ta'lim tashkiloti bola yashaydigan muhitni aks ettirishi, ko'p jihatdan kichik uy shaklida tashkil etilishi zarur edi. Bunday muhitda bola xuddi o'z uyidagidek ro'zg'or yumushlarini bajarish imkoniyatiga ega bo'ladi. Agazzi opa-singillar metodikasi hamda Montessori metodi birgalikda Italiya pedagogikasida "faollik" davrini boshlab berdi. Bu yondashuvga ko'ra, ta'limning markazida bolaning shaxsiy tajribasi turadi; bola endilikda passiv kuzatuvchi emas, balki o'z shakllanish jarayonining faol ishtirokchisidir. Montessori ushbu ikki yo'nalish tajribasini uyg'unlashtirgan holda bolalik mohiyatini, uning shakllanish identitetini, shuningdek, o'yin va ijodkorlik o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni yanada chuqurroq anglashga yo'l ochdi ^[1].

Pedagog olimaning eng muhim asarlariga qisqacha nazar tashlash uning bolalik haqidagi konsepsiyasini yanada aniqroq idrok etish imkonini beradi. Tadqiqotlarining boshlang'ich nuqtasi bo'lgan "Il metodo della peda-

gogia scientifica applicato all'educazione infantile nelle case dei bambini" asarida u bolani tarbiyalash masalasidagi ilmiy pozitsiyasini bayon etib, o'z kuzatuv va tajribalarini tahlil qiladi. "La mente assorbente" asarida esa bola ongining shakllanish siri, uning xususiyatlari va chegaralari, shuningdek, "shimuvchi ong"ning (mente assorbente) kutilmagan imkoniyatlari ochib beriladi.

Montessori ta'kidlaganidek, bola ongi atrof-muhitdan hamma narsani qabul qilib, o'zida mujassamlashtiradi. Biroq bu ongning rivoji uchun qanday qilib tana moddiy ozuqaga muhtoj bo'lsa, shunday tarzda ma'naviy-intellektual ozuqa ham zarurdir. "Educazione per un mondo nuovo" nomli asarida esa Montessori bola shaxsiyatini ilmiy asosda tahlil qiladi. U bolaga xos ulkan fazilatlarni ochib berar ekan, uning psixik va intellektual rivojlanish imkoniyatlari nihoyatda keng ekanini alohida ta'kidlaydi [2].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu uch asarda Mariya Montessorining pedagogik modeli yaqqol namoyon bo'ladi: bu – yanada mukammal bilim sari yo'l ochish, bolalik davriga xos hodisa va tarbiyaviy jarayonlar dinamikasini boyitishga qaratilgan yondashuvdir. Ta'lim bolaning tug'ma qobiliyatlari hamda muhit ta'siri o'zaro ta'siridan tarkib topadigan shaxsiyatidan kelib chiqib, uning har tomonlama kamol topishiga xizmat qilishi lozim. Avvalo idrok – ya'ni sezgi a'zolaridan foydalanish jarayoni faollashtiriladi.

Zero, aynan sezgilar ramziy tafakkurning shakllanishi uchun zarur poydevordir. Bu haqiqatni anglagan Mariya Montessori Italiyada ilmiy pedagogika asoschisi sifatida e'tirof etiladi. U nafaqat shifokor sifatida insonning psixofizik birligini yaxlit holda ko'ra bilganligi bilan, balki, eng avvalo, sezgilarni bilishning tabiiy kanallari sifatida rivojlantirishga qaratilgan "ilmiy" metodni ishlab chiqqani bilan ham ahamiyatlidir. Mazkur metod bolani "o'zi bajara olishi", ya'ni o'z rivojlanish sur'atlariga muvofiq ravishda va yoshiga mos tajribalar orqali o'z-o'zini tarbiyalashga yetaklashni ko'zlaydi.

Mariya Montessorining fikricha, bolaning aqliy tuzilmasi kattalarnikiga o'xshamaydi, balki o'ziga xos xususiyatlarga ega. Bu ikki tafakkur shakli o'rtasidagi eng yaqqol farq shundaki, kattalar atrof-muhitdan ma'lumotlarni allaqachon shakllangan psixik tuzilmalar orqali o'zlashtiradi. Bola esa hali o'z aqliy tuzilmalarini barpo etish jarayonida bo'lganligi sababli, bilimlarni egallash bilan birga ayni paytda o'z miya markazlarini ham rivojlantiradi. Bolaning aqliy faoliyati o'zaro bog'liq ikki tekislikda kechadi. Avvalo u tashqi muhitdagi barcha ma'lumotlarni, ongida iz qoldiruvchi taassurotlarni o'ziga singdiradi. Biroq bu jarayon passiv emas, balki faol xarakterga ega. Bola go'yo borliqning suratlashidir: u muhitdan olgan taassurotlarni birlashtiradi, qayta tuzadi va mavjud ma'lumotlarni yaxlit holda o'zlashtiradi. Bu umumiy singdirish jarayoni ongli bo'lishi mumkin emas, chunki bola dastlab hamma narsani ongsiz ravishda kuzatadi va ajratmasdan qabul qiladi. Faqatgina muhit bilan faol munosabatga kirishganidan so'ng bilim rivoji yuz beradi va ongsizlikdan ongli idrok sari o'tish ro'y beradi. Shu bois muhitni nihoyatda puxta tayyorlash, uni bolaning ehtiyojlariga javob bera oladigan tarzda tashkil etish muhimdir.

Eng avvalo cheklovchi ta'sirlar va sun'iy shartlashlardan qochish lozim. Agar kichik bola o'zida mavjud bo'lgan singdirish qobiliyatini rivojlantira olmasa, bu ko'pincha muhitning yetarlicha konstruktiv emasligi va unda ishonchsizlik hissini yuzaga keltirishi bilan izohlanadi [3]. Demak, tarbiyachi o'z faoliyatini tashkil etar ekan, eng avvalo ta'limiy muhitni qanday jihozlash va qaysi materiallarni ilmiy asosda tanlash lozimligini o'zidan so'rashi zarur. O'rganish va bilish jarayoni bola uchun tabiiy sharoit yaratilganida qiyinchiliksiz kechadi. Shuning uchun o'qituvchi, umuman olganda, har bir bolaning tabiiy va mukammal rivojlanishiga ko'maklashishi kerak. Kattalarning vazifasi – hayotga yordam berishdir. Ana shu nuqtayi nazardan Montessori bolalarning real qiziqishlari, ehtiyojlari va ichki motivatsiyasiga hurmat bilan yondashuvchi pedagogik amaliyotni yo'lga qo'ydi hamda "mustaqil va erkin insonlar avlodini voyaga yetkazish"ni o'z oldiga maqsad qilib qo'ydi [4].

TAHLIL VA NATIJALAR

Ta'limiy muhit masalasiga qaytar ekanmiz, Mariya Montessori uni bolalik davriga moslashtirish zarur degan xulosaga kelgan edi. U o'sib kelayotgan bola uchun eng to'g'ri va rag'batlantiruvchi faoliyatlarni tashkil etishni maqsad qilib qo'ydi. Bunda asosiy e'tibor stimullarni – ya'ni tuzilmaviy materiallar va manipulyativ buyumlarni – mantiqan puxta asosda tashkil etishga qaratildi. Faoliyatlar bolada rivojlantirilishi lozim bo'lgan ko'nikmalarga hamda ularning murakkablik darajasiga ko'ra guruhlandi [5]. Bugungi kunda ko'plab maktabgacha ta'lim tashkilotlarida kuzatiladigan amaliyotdan farqli ravishda bolalar foydalanishi mumkin bo'lgan materiallar ochiq javonlarda, ko'zga ko'rinadigan va darhol ishlatishga tayyor holatda joylashtiriladi. Barcha ehtiyojlarga mos keluvchi rag'batlantiruvchi vositalarni taqdim etish orqali o'yin va faoliyatni mustaqil tanlash imkonini yaratish muhim deb hisoblanadi. Bu vositalar o'Ichamlarni farqlash qobiliyatini noziklashtirish, ranglarni ajratish uchun rangli taxtachalar, tovushlarni farqlash uchun esa shovqin qutilaridan iborat bo'lgan. Bolaga taklif etiladigan faoliyatlarning umumiy tamoyili – soddadan murakkabga qarab bosqichma-bosqich rivojlanishdir.

Mazkur mezonga tayangan holda Mariya Montessori o'sib boruvchi murakkablikka ega bo'lgan besh darajali tasnifni ishlab chiqdi.

Birinchi daraja eng sodda harakatli faoliyatlarni o'z ichiga oladi: masalan, buyumlarni ko'tarib yurish, oyoq uchida yurish. Shuningdek, bilish jarayoniga oid dastlabki mashqlar – masalan, hajmli shakllarni mos joyiga qo'yish (inkastrlar) bilan ishlash ham shu bosqichga kiradi.

Ikkinchi daraja motorik mahoratni yanada puxta nazorat qilishni talab etuvchi faoliyatlarni qamrab oladi: bir idishdan boshqasiga suv quyish, polga chizilgan chiziq bo'ylab yurish. Bilish jihatidan esa hajmli inkanstrlar, prizma va kublar bilan ishlash orqali murakkabroq mashqlar bajariladi.

Uchinchi daraja kundalik amaliy faoliyatga daxldor harakatlarni o'z ichiga oladi, masalan: kiyinish va yechinish.

To'rtinchi daraja "amaliy hayot" bilan bevosita bog'liq bo'lib, dasturxon tuzash, idish-tovoqlarni yuvish kabi mashg'ulotlarni o'z ichiga oladi. Shu bilan birga alifbo harflarini farqlash hamda arifmetikani o'rganishga kirishish uchun maxsus materiallar joriy etiladi.

Beshinchi daraja esa tobora noziklashib boruvchi "amaliy hayot" faoliyatlari bilan bir qatorda so'zlarni tuzish va o'qish, yozma arifmetik amallarni bajarishga keng o'rin beradi ^[6].

Shu tariqa oddiy harakatlarni muvofiqlashtirish va eng sodda bilish ko'nikmalarini muntazam mashq qilishdan (birinchi daraja) boshlab yozish, o'qish hamda arifmetik amallarni egallashgacha (beshinchi daraja) bo'lgan izchil taraqqiyot yo'li belgilab berildi. Bola oxirgi ko'nikmalarni osonlik bilan egallay oladi, shuning uchun Montessori "o'qish va yozish portlashi" haqida gapiradi.

Zero, bu jarayon tasodifiy yuz bermagan; bola turli darajadagi mashg'ulotlar orqali berilgan oldindan zarur shart-sharoitlar yordamida ushbu qobiliyatlarni rivojlantirgan ^[7]. Hozirgi kunda pedagogik tendensiyalarni nafaqat ommaviy axborot vositalarida, balki ta'lim tashkilotlarida ham kuzatganimizda, ta'limiy aralashuvning ayrim boshqaruvchi tamoyillariga bo'lgan qiziqish tobora ortib borayotganini ko'rish mumkin. Shu tamoyillar orasida bola "amal qilishi", ya'ni atrof-muhitdagi narsalarni manipulyatsiya qilish va tajriba o'ttirish orqali o'z bilish ko'nikmalarini rivojlantirish ehtiyoji eng muhim deb hisoblanadi. Muayyan xulq-atvor va kognitiv ko'nikmalarining rivojlanishiga muhitning ta'siri bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar shuni aniq ko'rsatdiki, ushbu ko'nikmalar bolaning ilk yoshlardan oq duch keladigan stimullar turi va sifatiga bevosita bog'liq ^[8]. Shu sababli Mariya Montessorining tadqiqotlari aynan bolani faoliyatga rag'batlantirish va uning amaliy ishlarini rivojlantirishga qaratilgan bo'lib, ta'limiy muhitni puxta tashkil qilishga e'tibor qaratilgan.

Ko'p hollarda bolaning yashash muhiti uning harakatlari, manipulyatsiyalari va yangi ko'nikmalarni o'rganishga yordam beradigan faoliyatlarini cheklaydi. Shu sababli yangi muhit bolalarning ehtiyojlari va erkinligi asosida tashkil etilishi lozim. Unda o'qituvchi mavjud bo'lib, bolalarning faoliyatini kuzatadi, kerak bo'lsa materialni joylashtirish va tartibga solishda yordam beradi, ammo bolalardan masofani saqlab turadi. Shu bilan birga makon tartibi "amal qilish"ga yo'naltiriladi, jazolar yoki mukofotlar nazarda tutilmaydi. Ta'lim jarayoni bolaning faol o'rganish xulqini rag'batlantiradigan tarzda optimallashtirilishi lozim edi. Faoliyat shunchaki ruxsat etilmas, balki unga mos aniq talablar bilan belgilangan materiallar orqali rag'batlantiriladi. Ta'limiy muhitda bolalarni o'z-o'zini tarbiyalashga undaydigan vositalar mavjud. Har bir sinfda turli buyumlar bo'lsa-da, bir xil narsalar mavjud emas; bu bolalarga o'z navbatini kutish sabrini o'rgatishga xizmat qiladi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida dars jarayoni qat'iy tashkil etilgan va boshqarilgan bo'lishi kerak edi: dars sodda va aniq bo'lishi, har bir bola uchun tushunarli bo'lishi lozim edi, o'rganish esa harakat va manipulyatsiya orqali amalga oshirilardi. Mariya Montessori aslida shuni isbotladi: inson intellekti o'zini ifoda etish imkonini qo'l orqali topadi. Qo'l intellektga nafaqat o'zini namoyon qilish imkonini beradi, balki muhit bilan maxsus aloqalarni o'rnatishga ham xizmat qiladi ^[9].

Sezgi-motor ta'limi pedagogik jihatdan katta ahamiyatga ega bo'lib, bu ikki maqsadga xizmat qiladi: tabiiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlash (biologik maqsad) va bolani atrof-muhit bilan o'zaro aloqaga tayyorlash (ijtimoiy maqsad). Montessori fikricha, bolaning rivojlanishi "sezgi ko'nikmalaridan" boshlanadi; shu bois pedagogik ta'limni boshlashda avvalo "sezgi stimullarini metodik ravishda yo'naltirish", ularni mantiqan rivojlantirish va bolaga tartibli, ijobiy tafakkur asosini yaratish zarur. Tayyorlangan sezgi ta'limi bolaga atrof-muhitdagi stimullarga yaxshiroq javob berish qobiliyatini oshiradi. Sezgi-motor ko'nikmalarni rivojlantirish muhimligini ta'kidlagach, Montessori ushbu jarayonni qanday amalga oshirish kerakligini aniqlaydi. Asosiy tamoyil – sodda narsadan murakkabga qarab bosqichma-bosqich rivojlanish bo'lib, bu tasodifiy va noaniq javoblardan qochishga yordam beradi.

Ushbu jarayon eng samarali tarzda rivojlanish materiallaridan foydalanish orqali amalga oshiriladi. Montessori bolalarni materiallar bilan yuzma-yuz qo'yib, ularning qanday reaksiyalar berishini kuzatadi va shunga qarab materiallarga qiziqishini aniqlaydi. Materiallar va mashg'ulotlarni tashkil etishda Montessori o'qituvchining funksiyasini tubdan qayta belgiladi: o'qituvchi endi muhitning bir qismi sifatida faol ishtirok etadi, bolalarning faoliyatini kuzatadi, ularga yo'l-yo'riq ko'rsatadi va ta'lim jarayonini tartibga soladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mariya Montessori pedagogikasi bolaning tabiiy rivojlanishi va erkinligini markazga qo'yadi. Bola to'liq, ijodiy va hissiy salohiyatga ega mavjudot sifatida qaraladi, uning o'rganish jarayoni esa erkin tanlov va amaliy faoliyat orqali samaraliroq bo'ladi. Montessori metodining mohiyati shundaki, bola o'zini rivojlantirishi uchun zarur sharoitlarni yaratish, uning mustaqil faoliyatini yo'naltirish va qo'llab-quvvatlash lozim, lekin uni majbur-lamaslik kerak. Bolalar uyi – bu nafaqat uy muhitini eslatadigan, balki bolalarning sezgi-harakat va amaliy hayot ko'nikmalarini rivojlantiruvchi, tartibli va ilmiy asoslangan ta'lim makoni hisoblanadi. Shu yerda bola o'z imkoniyatlarini kashf etadi, erkin tanlashni o'rganadi, shuningdek tengdoshlariga hurmat va ijtimoiy mas'uliyatni anglaydi. Mashqlar va o'quv materiallari bola ehtiyojlariga mos ravishda tanlanadi, faoliyat tartibi esa psixologik jihatdan maqsadga muvofiq belgilanadi. Montessori yondashuvi bolaga erkinlikni berish bilan birga uni mustaqil, ongli va mas'uliyatli shaxs sifatida shakllantirishga qaratilgan. Bu metod nafaqat bolani bilim bilan ta'minlaydi, balki uning tabiiy qobiliyatlarini rivojlantiradi, ijodiy va hissiy salohiyatini boyitadi, shuningdek jamiyatda mas'uliyatli va hurmatga loyiq shaxs bo'lib yetishishiga xizmat qiladi.

Shu jihatdan Montessori pedagogikasi zamonaviy ta'limda erkinlik, mustaqillik va sezgi-harakat faoliyatini uyg'unlashtiruvchi samarali yondashuv sifatida ajralib turadi. Ta'lim muhitini takomillashtirish: maktabgacha ta'lim tashkilotlarida Montessori tamoyillariga mos ravishda erkin, tartibli va rivojlantiruvchi muhitni shakllantirish, maxsus didaktik materiallar bilan boyitilgan o'quv makonini yaratish tavsiya etiladi. Pedagog kadrlar tayyorlash: tarbiyachi va o'qituvchilarni Montessori metodikasi bo'yicha maxsus kurslar va malaka oshirish dasturlari orqali tayyorlash hamda ularning bola shaxsiga yo'naltirilgan yondashuv kompetensiyalarini rivojlantirish zarur. Mustaqil faoliyatni qo'llab-quvvatlash: ta'lim jarayonida bolalarning erkin tanlov qilish, mustaqil qaror qabul qilish va amaliy tajriba o'rtirish imkoniyatlarini kengaytirish lozim.

Didaktik vositalarni moslashtirish: o'quv materiallari bolaning yosh va individual xususiyatlariga muvofiq tanlanishi, sezgi-harakat faoliyatini rivojlantiruvchi mashg'ulotlarga ustuvor ahamiyat berilishi maqsadga muvofiq. Ota-onalar bilan hamkorlik: Montessori yondashuvi tamoyillarini oilaviy tarbiya jarayoniga integratsiya qilish maqsadida ota-onalar uchun seminar va treninglar tashkil etish tavsiya etiladi. Ilmiy-amaliy tadqiqotlarni kengaytirish: Montessori pedagogikasining zamonaviy ta'lim tizimidagi samaradorligini aniqlashga qaratilgan empirik tadqiqotlarni olib borish va natijalarini amaliyotga joriy etish muhim hisoblanadi. Mazkur taklif va tavsiyalar Montessori pedagogikasining zamonaviy ta'lim jarayoniga samarali integratsiyasini ta'minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Cambi, F. Cultura e Pedagogia nell'Italia liberale (1861-1920). Dal positivismo al nazionalismo. Milano: Unicopli, 2010.
2. Montessori, M. L'autoeducazione nella scuola elementare. Milano: Garzanti, 1952.
3. Montessori, M. La mente del bambino. Milano: Garzanti, 1952.
4. Volpicelli, L. Il vero significato del metodo Montessori. Brescia: La Scuola, 1962.
5. Montessori, M. Il Metodo della Pedagogia Scientifica applicata all'educazione infantile nelle case dei bambini. 1 ediz. Città di Castello: Lapi, 1909.
6. Pignatari, M. M. Montessori oggi. Firenze: Giunti e Benporad Marzocco, 1970.
7. Ballanti, G., & Fontana, L. Discorso e azione nella pedagogia scientifica. Teramo: Lisciani e Giunti, 1981.
8. Mazzetti, R. Dewey e Bruner. Il processo educativo nella società industriale. Roma: Armando, 1967.
9. Titone, R. Introduzione alla didattica della scuola attiva. Firenze: La Nuova Italia, 1953.
10. Montessori, M. Il segreto dell'infanzia. Milano: Garzanti, 1953.
11. Montessori, M. La scoperta del bambino. Milano: Garzanti, 1962.
12. Fasolo, M. Linee di storia della pedagogia moderna. Firenze: La Nuova Italia, 1958.
13. Leonarduzzi, A. Maria Montessori: il pensiero e l'opera. Brescia: Pideia, 1967.
14. AA. VV. Roma 1907. La prima casa dei bambini di Maria Montessori. Roma: Nazionale Montessori, 2006.
15. De Serio, B. (a cura di). Cura e formazione nella storia delle donne. Madri, maestre, educatrici. Bari: Progedit, 2012.
16. Bruner, J. Verso una teoria dell'istruzione. Roma: Armando, 1967.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.